

Kunstig intelligens i skolen

Av **Karsten Korbøl**, universitetslektor ved UiO, og **Eyvind Elstad**, professor ved UiO

Kunstig intelligens (KI) er en kraftfull og forførrisk teknologi som har potensial til å snu opp ned på skolens undervisningspraksis. Avhengig av bruken kan den være både læringsfremmende og hemmende. Én ting er sikkert: Elevene har tatt teknologien i bruk og vil fortsette å gjøre det. Det innebærer at lærere aktivt må forholde seg til teknologien også i egen undervisning. Ignorering vil ikke være fruktbart. For å kunne skille den gode bruken fra den destruktive, må vi besitte inngående kunnskap om KI-teknologien, hva den er, og hva den kan gjøre. Ikke minst må vi kjenne til hvordan den kan være en støtte for læring i faglige sammenhenger. Undersøkelser viser derimot at mange lærere er usikre på hvordan KI kan og bør inngå som en del av undervisningen.

Med denne boka, *Kunstig intelligens i skolen* (Fagbokforlaget, 2025), har vi ønsket å gi et bidrag til å styrke læreres kunnskap om og kompetanse i hvordan KI kan brukes på hensiktsmessige måter i opplæringen. Boka henvender seg hovedsakelig til lærere i ungdomsskolen og videregående samt lærerstudenter.

Som på de fleste områder i livet er det viktig med sunn skepsis og kritisk distanse, samtidig som vi ser mulighetene. Boka ønsker derfor å formidle et tvisyn på KI. Viktigst av alt er at KI-bruken fremmer læring. Gjør den ikke det, må vi la være.

Et viktig budskap i boka er at elevene aktivt må samhandle med KI for at et potensielt læringsutbytte kan oppnås. Elever kan lett la seg friste til å la KI generere svar på

spørsmål eller ukritisk bruke den som et oppslagsverk. Det kan synes både effektivt og rasjonelt for dem siden KI skriver både raskere og bedre enn de selv makter. En slik bruk vil tendere til å være en form for juks. Verre er det kanskje likevel at elevene står i fare for å lure seg selv til å tro at de har lært noe. Det avgjørende er om eleven evner å lagre kunnskapen i sitt eget hode. Alt annet vil være illusjoner om læringen og analogt med å bruke anabole steroider som prestasjonsfremmende middel. Først når eleven er aktivt handlende, gjerne utforskende, og bearbeider kunnskap slik at den kan lagres i eget hode, kan vi hevde at læring har funnet sted.

Et annet viktig budskap er at undervisningen må tilby *ønskelige vanskeligheter*. Det er menneskelig å ville styre unna

Eyvind Elstad og Karsten Korbøl (red.)

KUNSTIG INTELLIGENS I SKOLEN

Gjengitt med tillatelse fra Fagbokforlaget

vanskeligheter i livet, men i en lærings-situasjon er utfordringer som krever et visst strev å løse, helt grunnleggende. Ønskelige vanskeligheter er viktige fordi KI kan løse elevenes oppgaver uten at elevene nødvendigvis er tankemessig aktive. Når elevene ikke er tankemessig aktive i læringsprosessen, lærer de lite.

Bokas første kapittel tar for seg grunnleggende kunnskap om KI. Deretter følger et kapittel som setter KI inn i en læringsteoretisk sammenheng. Kapittel 3

omhandler bruk av KI i skriveopplæring og vurdering. Her understrekes behovet for at elevene utvikler sin egen skrivestemme. Deretter følger seks kapitler som tar for seg fagene historie, religion, samfunns-kunnskap, matematikk, naturfag, engelsk og fremmedspråk. Felles for dem er at de viser og diskuterer praktiske eksempler på og ideer til hvordan KI kan inngå som støttende verktøy i opplæringen. Natali Seguí Schimpke presenterer for eksempel i kapittelet om fremmedspråk et under-visningsopplegg der målet er at elevene skal «pitche» et reisemål fra målspråks-

området. Gjennom ulike faser mottar elevene KI-baserte forslag som de vurderer, reviderer og bruker som utgangspunkt for egne tekster. På denne måten inngår elevene i et aktivt arbeid med KI hvor teknologien fungerer som støtte og sparringpartner for å fremme kritisk og kreativ tenkning samt kildekritikk. I kapittelet om engelsk diskuterer Kaja Granum Skarpaas og Dragana Surkalovic ulike innfallsvinkler til hvordan lærerens bruk av KI kan hjelpe elevene med å utvikle en KI-kyndighet som er nødvendig for å kunne anvende KI kritisk og etisk og på en måte som støtter snarere enn truer utviklingen av engelskspråklig kompetanse.

Bokas avsluttende kapittel stiller spørsmålet om vi med KI ser begynnelsen på slutten for den nåværende skolen som institusjon. Kapittelet konkluderer med at selv om fremtiden utvilsomt vil bringe overraskelser, så innebærer ikke det at skolens kjerneoppdrag – å utdanne elev-ene til å kunne løse livets oppgaver – vil opphøre. Og den gode skolen vil fortsatt preges av elevers fysiske nærvær sammen med kompetente lærere.

I denne boka har forfatterne forsøkt å vise hvilke muligheter for læring KI kan gi, men også hvilke problematiske sider bruken av KI kan ha. Ønsket er at boka vil bidra til læreres forståelse av KI og ruste dem med eksempler på praktisk KI-bruk. Kanskje vil boka også bidra til å senke terskelen for å ta KI-teknologien i bruk, fordi vi er tryggere på hva den kan og ikke kan brukes til.